بررسی سطح آگاهی، نگرش و عملکرد کوهنوردان نسبت به مدیریت پسماند جامد کوه طاق‌بستان شهر کرمانشاه در سال ۱۳۹۳

سید علیرضا موسوی[۱]، نرجس عذیری[۲*]

[۱] دکتری تخصصی مهندسی بهداشت محیط، استادیار دانشکده بهداشت کرمانشاه. دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

[۲] کارشناسی ارشد مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت کرمانشاه، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۸/۱۸ ؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۱۱/۳۰

چکیده:

زمینه و هدف: اجرای برنامه‌های فرهنگی با اهداف زیست محیطی نیازمند بررسی وضعیت سطح آگاهی، نگرش وعملکرد افراد جامعه نسبت به موضوع مورد نظر می‌باشد. ازجمله این برنامه‌ها، می‌توان به مدیریت پسماند جامد در مناطق کوهستانی به‌عنوان یک وظیفه‌ی همگانی اشاره نمود. در این میان کوه طاق بستان به عنوان نماد استواری و سر زندگی در شهر کرمانشاه از جایگاه ویژه‌ای نزد مردم شهر برخوردار می‌باشد. سینه‌ی ستبر این کوه روزانه پذیرای هزاران مهمان عاشق طبیعت و ورزش می‌باشد که متاسفانه در بعضی موارد به علت کم لطفی مراجعین در زیبایی‌های آشکارش نقشی نازیبا از باقی‌مانده پسماندهای دفعی را به ناچار پذیرا می‌باشد، که ضرورت جلوگیری و رفع آن‌ها از اعم واجبات برای هرکرمانشاهی طبیعت دوست می‌باشد. لذا در مطالعه حاضر بررسی سطح آگاهی، نگرش و عملکرد مراجعین به منظور تعیین وضعیت موجود برای برنامه‌های آینده مد نظر بوده است.

مواد و روش کار: مطالعه حاضر به‌صورت توصیفی- مقطعی سطح آگاهی, نگرش و عملکرد کوهنوردان نسبت به وضعیت مدیریت پسماند جامد در کوه طاق بستان شهرکرمانشاه را در سال۱۳۹۳ مورد بررسی قرار داده است. در این مطالعه ۳۸۵ پرسشنامه محقق ساخت بین کوهنوردان کوه طاق‌بستان توزیع گردید. و نتایج به‌دست‌آمد ه از طریق نرم افزارSPSS. 16آزمون ANOVA تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: نتایج نشان می‌دهد رابطه معنی‌داری بین جنسیت با سطح آگاهی و عملکرد افراد پرسش شونده وجود ندارد، که این نوع رابطه بین شغل افراد با سطح آگاهی و نگرش نیز مصداق دارد. این در حالی است که سن افراد به‌عنوان یک متغیر اصلی رابطه معناداری را با میزان آگاهی نشان می‌دهد درحالی‌که در خصوص سطح نگرش و عملکرد رابطه معکوس می‌باشد. نتایج بررسی رابطه تحصیلات افراد با سطح آگاهی و عملکرد با P-value=۰/۰٤٥ از نظر آماری معنی‌دار می‌باشد.

نتیجه گیری: نتایج سه متغیر سطح آگاهی، نگرش و عملکرد افراد نشان داد که، کوهنوردان شرکت کننده در این مطالعه دارای سطح آگاهی متوسط و خوبی نسبت به مدیریت پسماند مواد زائد در کوه طاق‌بستان می‌باشند، همچنین میزان سطح نگرش افراد پرسش‌شونده نسبت به موضوع دارای نگرش متوسط و خوب بوده‌اند، اما کوهنوردان شرکت کننده در این مطالعه دارای عملکرد ضعیفی می‌باشند.

کلمات کلیدی: مدیریت پسماند جامد، کوه طاق‌بستان، آگاهی، نگرش، عملکرد

*نویسنده مسئول: کارشناسی ارشد مهندسی بهداشت محیط. دانشکده بهداشت کرمانشاه . دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

ایمیل: onarjes@ymail.com- شماره تماس: ۰۹۱۸٤۱٥۷٤٥۸

[Downloaded from jehe.abzums.ac.ir on 2026-02-04]

[DOI: 10.18869/acadpub.jehe.4.2.139]

مقدمه

بیان مسئله: جمع‌آوری و دفع بهداشتی زباله همواره یکی ازمشکلات جوامع بشری بوده است. محیط‌های طبیعی و کوهستان به‌دلیل ویژگی‌های این مناطق به‌عنوان مکانی برای ورزش، تفریح،کوهنوردی و همچنین موقعیت توریستی آن‌ها مورد علاقه‌ی بسیاری از افراد می‌باشد، لذا توجه به مسئله جمع‌آوری و دفع بهداشتی زباله در این محیط‌ها ضروری است. پس از گذشت سال‌ها هنوز فرهنگ زیست‌محیطی نریختن زباله و حفظ محیط کوهستان در میان مردم نهادینه نشده است و شهروندان همچنان زباله‌های خود را مخصوصا ظروف پلاستیکی غیرقابل تجزیه را در طبیعت و ارتفاعات رها می‌کنند.[۱و۲و۴] درکوهستان به دلیل مشکلاتی که در جمع‌آوری زباله وجود دارد غالبا زباله‌ها در محیط کوهستان و دره‌های اطراف آن پخش می‌شوند که علاوه بر ایجاد منظره‌ی بد درکوهستان وکثیف نمودن طبیعت، با افزایش جمعیت جوندگان, حشرات و سایر موجودات موذی باعث انتشار بیماری درکوهستان می‌شود.[۱و۲] تجمع زباله‌های حاوی مواد آلی در شرایط آب و هوای گرم و مرطوب می‌تواند باعث انتشار بیماری‌هایی از قبیل مالاریا، طاعون و تب‌های ویروسی (تب دانگ) شود.[۴و۶] زباله‌های موجود در کوهستان دارای تنوع زیادی بوده و بایستی در مورد هر کدام از آن‌ها اقدامات خاصی صورت گیرد، چرا که مراحل جداسازی، بازیافت و دفع هر کدام متفاوت است. آموزش بهداشت کوهستان به مردمی که از دامنه کوه‌ها و حاشیه‌ی کوهستان جهت تفریح و ورزش استفاده می‌نمایند، مهمترین شیوه برای پاکیزه نگه داشتن محیط کوهستان می‌باشد. همه‌ی افرادی که به کوه می‌روند کوهنورد نمی‌باشند بلکه تعداد زیادی از آن‌ها کوه‌رو می‌باشند. کوه‌رو به کسی گفته می‌شود که آخر هفته جهت تفریح در یکی از مسیرهای کوهنوردی با یک فعالیت پیاده‌روی شرکت می‌کند و دغدغه‌ی صعود به قله را ندارد و برنامه‌ی کوه‌روی وی مقطعی می‌باشد.[۱و۳] کرمانشاه نهمین شهر پر جمعیت و یکی از کلان شهرهای ایران و مرکز استان کرمانشاه دارای جمعیتی بالغ بر ۹۷۰۳۶۲ نفر و مساحت ۹۳،۳۸۹،۹۵۶ متر مربع است. بیش از نیمی از وسعت استان کرمانشاه را کوه‌های مرتفع پوشانده است. رشته کوه زاگرس به صورت مجموعه‌ای از رشته‌های موازی، با دشت های مرتفع کوهستانی در بین آن‌ها پوشش گیاهی متنوعی به وجود آورده است و رشته کوه پرآو در حقیقت امتداد ارتفاعات الوند است که کوه طاق بستان در شمال غربی شهر کرمانشاه قرار دارد، و پس از طاق بستان به طرف کردستان متمایل می‌گردد. طول رشته کوه پرآو از شمال غربی تا جنوب شرقی ۶۲ کیلومتر و عرض آن از شمال به جنوب در پهن‌ترین نقاط به ۲۶ کیلومتر می‌رسد مطالعات نشان می‌دهد که اکثر آلودگی‌ها در کوهستان به ویژه دامنه‌ی آن توسط افراد کوه‌رو که جهت تفریح در این مناطق حضور پیدا می‌کنند پدید می‌آید وکوهنوردان به‌ویژه افراد حرفه‌ای به طور معنی‌داری بیشتر از بقیه‌ی مردم در نظافت و پاکیزگی کوهستان سهیم هستند. ظرفیت زمین از لحاظ تبدیل شدن به گورستان زباله متغیر و محدود می‌باشد که به تبع آن نیز ظرفیت کوهستان از لحاظ دفن زباله بسیار محدود می‌باشد.[۴] در سال‌های اخیر استفاده از غذاهای کنسروی در میان کوهنوردان بسیار شایع شده است و غیر از غذاهای کنسروی؛ بقیه‌ی مواد خوراکی همراه کوهنورد در ظروف یک‌بار مصرف پلاستیکی ریخته شده است. حتی تنقلات که توسط دکه‌داران درمسیر کوهنوردی به فروش می‌رسدبا ظروف یک‌بار مصرف پلاستیکی تحویل مشتری می‌گردد. میزان زباله‌ی تولید شده در کوهستان‌ها و حاشیه‌ی آن‌ها در فصول مختلف متفاوت است و بسته به تعداد بازدیدکنندگان از کوهستان تغییر می‌یابد. بیشترین مقدار زباله در فصل بهار و به‌ویژه تابستان تولید می‌شود.[۳و۶] در ایران و سایر کشورها تعداد زیادی سازمان‌های غیر دولتی

[Downloaded from jehe.abzums.ac.ir on 2026-02-04]

[DOI: 10.18869/acadpub.jehe.4.2.139]

(Non-Govermental – Organizatio) (NGO)[1] وجود دارد که در زمینه‌ی حفاظت از محیط کوهستان فعالیت دارند. تعداد این سازمان‌ها درکشور ما به بیش از ۳٤ نهاد و انجمن می‌رسد. بر اساس مطالعات انجام شده این گروه با حمایت از محیط زیست کوهستان در جهت ترغیب افراد به منظور پاکیزه نگه‌داشتن محیط و کاهش آلودگی آن فعالیت می‌کنند.[۱و۲و۵و۶] مطالعه‌ی حاضر از این جهت قابل توجه است که تاکنون به صورت اختصاصی وضعیت جمع آوری و دفع بهداشتی زباله در کوهستان و نیز دیدگاه کوهنوردان در این زمینه مورد مطالعه قرار نگرفته است و یا نتایج و مطالعات احتمالی در دسترس نیست. لذا، هدف از این مطالعه بررسی وضعیت جمع‌آوری و دفع بهداشتی زباله در کوهنوردان صعودکننده به کوه طاق بستان شهر کرمانشاه می‌باشد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه توصیفی- مقطعی در خصوص بررسی سطح آگاهی، نگرش و عملکرد کوهنوردان نسبت به مدیریت پسماند جامد در کوه طاق‌بستان شهرکرمانشاه در سال۹۳ اجرا گردید. بر اساس ویژگی‌های کیفی ۳۸۵ کوه‌نورد به‌عنوان نمونه از کل جامعه‌ی کوهنوردان مراجعه‌کننده به طاق‌بستان تعیین گردید. این تعداد نمونه بر اساس این‌که ۵۰ درصد از افراد آگاهی، نگرش و عملکرد مناسبی نسبت به مدیریت پسماند جامد در کوهستان دارند و ۵۰ درصد دیگر آگاهی، نگرش و عملکرد مناسب نسبت به مدیریت پسماند جامد در کوهستان ندارند با درجه اطمینان ۹۵ درصد تعیین گردید. نظر سنجی با توزیع پرسشنامه محقق ساخت شامل مشخصات فردی، بخش آگاهی ۱۳ ، نگرشی۱۰ و عملکردی ۷ سوال انجام گرفت. پرسشنامه از یک تا چهار نمره‌گذاری شده است و همچنین با پرسیدن یک سوال باز از افراد شرکت کننده خواسته شد که نظرات و پیشنهادات خود را در خصوص وضعیت دفع و جمع آوری زباله در کوه طاق بستان اعلام کنند. جهت جمع‌آوری داده‌ها از روش منابع و اسناد، مشاهده‌ی مستقیم, تکمیل پرسشنامه و همچنین مراجعه‌ی حضوری به کوه طاق بستان استفاده گردید. داده‌ها و سایر اطلاعات به‌دست آمده بعد از کمی‌سازی با استفاده از نرم افزار آماری (SPSS. 16) آنالیز و مورد تجزیه و تحلیل قرارگرفت. پرسشنامه‌ها توسط پرسشگران قبل از صعود کوهنوردان توزیع و جمع‌آوری گردید و به منظور ارتقا سطح علمی، بعد از برگشت کوهنوردان پمفلت‌هایی که در خصوص روش‌های دفع صحیح مواد زائد جامد و حفظ محیط زیست تهیه شده بود درمیان کوهنوردان و سایر افراد توزیع گردید.

یافته‌ها

نتایج بررسی دموگرافیک افراد مورد پرسش مطابق می‌دهد با شکل یک با توجه به محدودیت‌های مختلف خانم‌ها برای مراجعه به کوه طاق بستان، بیش از ۸۰ درصد پرسش شوندگان را آقایان تشکیل می‌دهند. این بررسی همچنین با توجه به نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که ٦۷ درصد از مراجعین در محدوده‌ی سنی ۲۰ تا ٤۰ سال می‌باشند، هرچند افراد مسن و جوان نیز با درصدهای کمتری از جمعیت مورد مطالعه را تشکیل می‌دهند(شکل۲). در این مطالعه افراد با مدرک کارشناسی بیش از ۳۹/۲ درصد و افراد دارای مدرک دکتری با ٤/۹ درصد بیشترین و کمترین پرسش شوندگان را تشکیل داده‌اند(شکل ۳). مطابق با شکل ٤ که توزیع جمعیت مورد مطالعه را بر حسب نوع شغل نشان می‌دهد، کارمندها ۳۲/۷ درصد افراد پرسش شونده را شامل می‌شود که بیشترین شرکت کننده در مطالعه را در متغیر شغل دارند.

[Downloaded from jehe.abzums.ac.ir on 2026-02-04]

[DOI: 10.18869/acadpub.jehe.4.2.139]

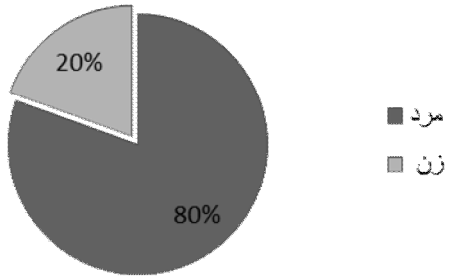

شکل ۱: درصد افراد شرکت کننده در مطالعه بر حسب جنسیت

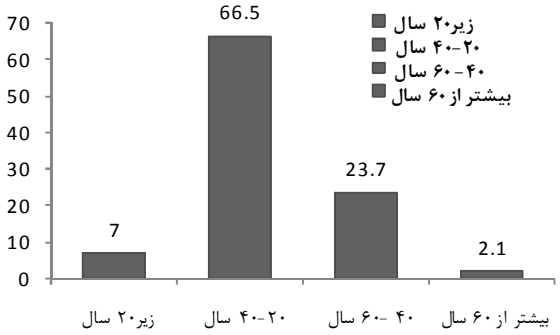

شکل ۲ :درصد افراد شرکت کننده در مطالعه بر حسب سن

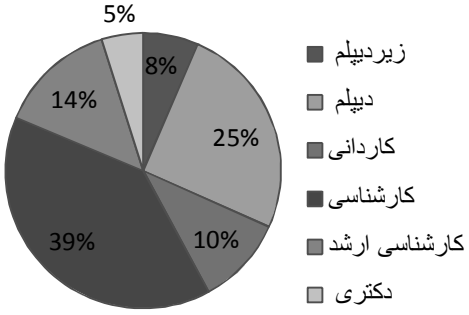

شکل۳: درصد افراد شرکت کننده در مطالعه بر حسب تحصیلات

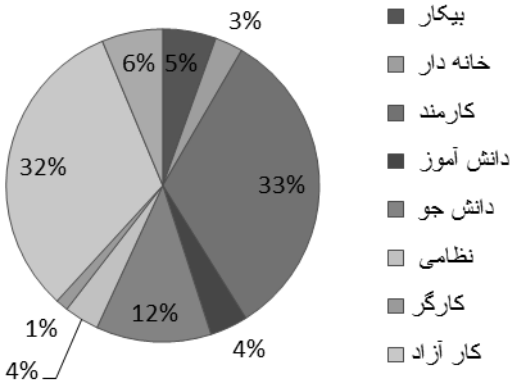

شکل٤: درصد افراد شرکت کننده در مطالعه بر حسب شغل

[Downloaded from jehe.abzums.ac.ir on 2026-02-04]

[DOI: 10.18869/acadpub.jehe.4.2.139]

جدول ۱: بررسی رابطه سطح آگاهی ، نگرش وعملکرد کوهنوردان نسبت به مدیریت پسماند جامد کوه با جنسیت، سن، شغل و تحصیلات

متغیر ثابت	متغیر وابسته	سطح‌معنی‌داری P-value	انحراف معیار
جنسیت	میزان آگاهی	۰/۵۶۳	۰/۴۳۹
	میزان نگرش	۰/۶۸۹	
	میزان عملکرد	۰/۱۱۵	
سن	میزان آگاهی	۰/۰۲۵	۰/۵۹۱
	میزان نگرش	۰/۲۵۷	
	میزان عملکرد	۰/۱۳۸	
شغل	میزان آگاهی	۰/۹۸۸	۱/۳۱۶
	میزان نگرش	۰/۱۵۵	
	میزان عملکرد	۰/۱۰۴	
تحصیلات	میزان آگاهی	۰/۰۴۵	۲/۷۴۳
	میزان نگرش	۰/۸۴۴	
	میزان عملکرد	۰/۰۴۵	

جدول ۲: بررسی سطح معنی داری اگاهی ، نگرش وعملکرد کوهنوردان نسبت به مدیریت پسماند جامد کوه طاق‌بستان

متغیر غیر وابسته	سطح معنی داری	انحراف معیار
میانگین آگاهی و نگرش	۰/۷۸۲	۰/۷۶۴
میانگین آگاهی و عملکرد	۰/۰۱۳	۰/۷۳۶
میانگین عملکرد و نگرش	۰/۰۴۱	۰/۵۰۸

بحث

همان‌طور که بیان شد جمع‌آوری و دفع بهداشتی زباله در کوهستان حائز اهمیت می‌باشد و جلوگیری از پخش و پراکندگی زباله در کوهستان ضمن حفاظت از منابع طبیعی باعث کاهش آلودگی محیط می‌گردد. نتایج حاصل از این تحقیق در خصوص بررسی سطح آگاهی، نگرش و عملکرد کوهنوردان کوه طاق بستان نسبت به مدیریت پسماند مواد زائد جامد نشان داد:

تعیین سطح آگاهی

سطح آگاهی افراد پرسش‌شونده با ۸۵/۷ درصد دارای آگاهی متوسط و خوبی در خصوص مدیریت پسماند مواد زائد در کوه طاق بستان بوده‌اند که تعداد ۴۰ نفر یعنی ۱۰/۴ درصد دارای سطح آگاهی زیادی هستند. جنسیت کوهنوردان نسبت به میزان سطح آگاهی شان در خصوص حفظ محیط زیست رابطه معنی‌داری وجود نداشته است. جنسیت از نظر سطح اطلاعات با توجه به شرایط فرهنگی حاکم بر جامعه به عنوان عامل متمایزکننده از نظر آگاهی، نگرش و عملکرد نمی‌تواند اثر گذار باشد، چرا که شرایط محدودیت برای بالا بردن سطح آگاهی زنان وجود ندارد و درشرایط موجود اطلاعات آموزشی از طریق رسانه‌ها (تلویزیون، روزنامه، اینترنت...) و حضور در مراکز علمی (مدارس، دانشگاه‌ها..) دریافت می‌گردد. در مطالعه‌ای دهقانی و همکاران (۱۳۹۱) میزان آگاهی، نگرش و عملکرد دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز در رابطه با بازیافت مواد زائد جامد را بررسی کردند. نتایج حاصله نشان داد که میانگین میزان آگاهی، نگرش و عملکرد در بین

[Downloaded from jehe.abzums.ac.ir on 2026-02-04]

[DOI: 10.18869/acadpub.jehe.4.2.139]

دانشجویان دختر و پسر نسبت به بازیافت مواد زائد جامد برابر بوده است(۲۱). همچنین در مطالعه‌ی حاضر، تحصیلات افراد نسبت به میزان سطح آگاهی از نظر آماری معنی‌دار می باشد P- value =./۰٤٥، هر چند نتایج بررسی میزان تحصیلات و آگاهی رابطه معنی‌داری را نشان می‌دهد. در خصوص تاثیر سن کوهنوردان در این تحقیق می‌توان گفت که بین سن کوهنوردان و میزان سطح آگاهی آن‌ها از نظر آماری رابطه معنی‌دار وجود داشته است (p برابر ۰/۰۲۵)، در طول سه دهه‌ی گذشته در کشورمان محدودیت آموزشی برای افراد وجود نداشته است و برخلاف شرایط نامناسبی که برای افراد بالاتر از ٤٠ سال وجود داشته است، قشر ۲۰ تا ٤٠ ساله از امکانات آموزشی و تحصیلی برخوردار بوده‌اند. با توجه به تفاوت افراد از نظر سبک زندگی، قشر جوان جامعه به عنوان یک مورد شخصیتی در اجتماع موضوع را پذیرفته‌اند و به این‌گونه رفتارهای نا-هنجار اجتماعی نمی‌پردازند. این قشر در حفظ محیط زیست نقش موثرتر ایفا می‌کنند, هر چند که سطح آگاهی در این محدوده‌ی سنی ذکر شده بالا می‌باشد. بین نوع شغل افراد در مطالعه‌ی حاضر با میزان سطح آگاهی نسبت به حفظ محیط زیست از نظر آماری رابطه‌ی معنی‌داری وجود نداشته است $p > ۰۵/$ (جدول ۱). متوسط سطح آگاهی در شغل‌های مختلف ۱۵ تا ۲۵ درصد بوده است، با توجه به عمومی بودن سطح سوالات پرسشنامه و پوشش دادن کل افراد مورد مطالعه و از طرف دیگر در دسترس بودن رسانه‌های مختلف که می‌توان از آن اطلاعات عمومی دریافت کرد لذا در مشاغل مختلف امکان دریافت اطلاعات و آموزش وجود داشته است. خردپیشه و همکاران در مطالعه‌ای(۱۳۹۲) میزان آگاهی شهروندان بندر عباس در زمینه‌ی مدیریت مواد زائد جامد شهری را مورد بررسی قرار داده‌اند، نتایج نشان داد که بین سطح تحصیلات و آگاهی ساکنین ارتباط معنی‌داری وجود دارد.[۲۰]

تعیین سطح نگرش

سطح نگرش افراد پرسش‌شونده با ۸۷/۳ درصد که ۳۳٦ نفر از افراد شرکت‌کننده را شامل می‌شود دارای نگرش متوسط و خوب و ٦/۲ درصد دارای نگرش ضعیف و ۲۵ درصد افراد شرکت‌کننده دارای نگرش عالی نسبت به موضوع بوده‌اند.

جنسیت کوهنوردان نسبت به میزان سطح نگرش‌شان در خصوص حفظ محیط زیست رابطه‌ی معنی‌داری وجود نداشته است. میزان نگرش افراد با سطح تحصیلات رابطه‌ی معنی‌دار را نشان نداده است. هر چند که سطح آگاهی در این محدوده‌ی سنی ٤٠-۲۰ سال ذکر شده بالا می‌باشد ولی متأسفانه از نظر میزان نگرش در سطح پائین‌تری قرار دارند، رابطه‌ی میزان سطح نگرش با شغل کوهنوردان رابطه‌ی معنی‌دار وجود نداشته است. نتایج مطالعه‌ی کیانی و همکاران (۱۳۹۰) در بررسی میزان آگاهی، نگرش و عملکرد مردم منطقه‌ی جرقویه- رامشه در زمینه‌ی مدیریت مواد زائد جامد نشان داد که بین سطح آگاهی و نگرش با شغل رابطه‌ی معنی‌دار وجود داشته است. آینیا (Ainia) و همکاران (۱۳۸۹) در مطالعه با عنوان آموزش، نگرش و انگیزش برای بازیافت زباله‌های خانگی در مالزی که هدف از این پژوهش تعیین مدیریت فعلی زباله‌های خانگی، نگرش و عوامل به‌وجود آورنده‌ی ایجاد انگیزه در مردم به سمت بازیافت بود نشان دادند که پاسخ‌دهندگان آگاهی بسیار کم در مورد مدیریت زباله‌های خانگی محلی داشتند.٧٦ درصد از پاسخ دهندگان اعلام کرده‌اند که به ندرت جداسازی زباله-های آلی و غیرآلی را انجام می‌دهند و نگرش پاسخ دهندگان نسبت به بازیافت متوسط بود.[٤]

تعیین سطح عملکرد

سطح عملکرد همه‌ی افراد پرسش‌شونده که در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفته‌اند دارای عملکرد ضعیفی بوده‌اند.

جنسیت کوهنوردان نسبت به میزان سطح عملکردشان در خصوص حفظ محیط زیست رابطه‌ی معنی‌داری وجود نداشته است، همچنین در مطالعه‌ی حاضر، تحصیلات افراد نسبت به میزان عملکردشان از نظر آماری معنی‌دار می‌باشد(p برابر

[Downloaded from jehe.abzums.ac.ir on 2026-02-04]

[DOI: 10.18869/acadpub.jehe.4.2.139]

۰/۰٤٥). میزان عملکرد دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز در رابطه با بازیافت مواد زائد جامد را بررسی کردند، نتایج حاصله نشان داد که میانگین میزان عملکرد در بین دانشجویان دختر و پسر نسبت به بازیافت مواد زائد جامد برابر بوده است.[۲۱] هر چند که سطح عملکرد در این محدوده‌ی سنی ذکر شده(٤٠- ۲۰ سال) بالا می اشد ولی متدسفانه از نظر میزان عملکرد در سطح پائین‌تری قرار دارند و رابطه بین سطح عملکرد و سن کوهنوردان شرکت‌کننده در این مطالعه معنی‌دار نبوده است. در مطالعه‌ای نعمت الله اسمی و همکاران (۱۳۸۲) وضعیت جمع‌آوری و دفع بهداشتی زباله در یگان‌های صعود-کننده به قله‌ی سبلان، و نحوه‌ی جمع‌آوری و دفع بهداشتی زباله در کوهستان معنی‌دار بوده است و با توجه به میانگین سنی بالای این افراد میزان آشنایی و توجه کوهنوردان به وضعیت جمع‌آوری و دفع بهداشتی زباله در این تحقیق بیشتر بوده است.[۳] بین نوع شغل افراد در مطالعه‌ی حاضر با میزان سطح عملکردشان نسبت به حفظ محیط زیست از نظر آماری رابطه‌ی معنی‌داری وجود نداشته است. نتایج مطالعه‌ی کیانی و همکاران (۱۳۹۰) در بررسی میزان آگاهی، نگرش و عملکرد مردم منطقه‌ی جرقویه- رامشه در زمینه مدیریت مواد زائد جامد نشان داد که بین سطح آگاهی با شغل و همچنین سطح تحصیلات رابطه‌ی معنی‌دار وجود داشته است.[۱] زهانگ و همکاران (۱۳۹۰) در مطالعه‌ای با عنوان دانشگاه سبز; توسعه‌ی مدیریت زباله‌های پایدار در آموزش عالی دانشگاه ساتمتون (Southampton) به عنوان یک مطالعه‌ی موردی، بازیافت جامع و ارائه‌ی خدمات قابل اطمینان از جمله قرار دادن سطل‌های بازیافت در هر آشپزخانه به طور متوسط باعث افزایش۲۵ درصد بازیافت مواد زائد دراین دانشگاه گردیده است.[۲۵]

ارتباط سطح آگاهی, نگرش و عملکرد

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از جدول شماره‌ی ۲ ارتباط بین سطح آگاهی وعملکرد کوهنوردان یک رابطه معنی داری است(p برابر۰/۰۱۳) و همچنین ارتباط معنی داری بین عملکرد و نگرش افراد پرسش شونده وجود دارد (p<۰/۰۵).

نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از این تحقیق نشان می دهد که : ٦۳/۸ درصد کوهنوردان احداث یک مکان جمع‌آوری موقت زباله در یک محل مناسب در کوه طاق‌بستان را در جلوگیری از پراکندگی زباله، کاهش تولید مناظر زشت و ایجاد آلودگی برای محیط کوه را بسیارتاثیرگذار می‌دانسته‌اند. ٥٤/۷ درصد کوهنوردان معتقد بوده‌اند اجرای برنامه‌ی همگانی پاکسازی زباله از کوهستان تأثیر خیلی زیادی در افزایش آگاهی مردم شهر کرمانشاه دارد و باعث افزایش آگاهی و مسئولیت‌پذیری این افراد در قبال کوه زیبای طاق‌بستان می‌گردد. سطح تحصیلات کوهنوردان تأثیر گذارترین پارامتر در مدیریت پسماند جامد کوهستان بوده است به‌طوری که افراد دارای تحصیلات عالی عملکرد بهتری داشته‌اند و اکثر کوهنوردان تمایل به جمع‌آوری و مدیریت مواد زائد را دارند. نتایج بررسی رابطه‌ی تحصیلات افراد با سطح آگاهی و عملکرد نیز نشان داد P-value = ۰/۰٤٥ از نظر آماری معنی‌دار می باشد. اما عدم پشتیبانی و فقدان برنامه‌ی کافی در این زمینه به‌وسیله‌ی سازمان‌های مسئول جهت مدیریت مواد زائد و افزایش آگاهی، نگرش و عملکرد کوهنوردان و به‌خصوص افرادی که فقط جهت گذراندن ساعاتی به کوه مراجعه می‌کنند باعث افزایش آلودگی محیط کوه طاق‌بستان شده است.

تشکر و قدردانی

از همه‌ی کوهنوردان مراجعه کننده به کوه طاق‌بستان شهر کرمانشاه که در تهیه و یاری این تحقیق صمیمانه ما را کمک نموده‌اند سپاس‌گزاریم. این طرح به شماره۹۳۰۷٤ در کمیته‌ی تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی دانشکده بهداشت کرمانشاه به تصویب رسیده است.

[Downloaded from jehe.abzums.ac.ir on 2026-02-04]

[DOI: 10.18869/acadpub.jehe.4.2.139]

منابع

1. Ehrampoosh M, Parsa A, Kiani G, Iraji F. Knowledge, Attitude and Performance toward Solid Waste Management among the Residents of Ramshe, Iran. J Health Sys Res 2012; 7(5): 534-540 (In Persian).

2. Sabzalipour S, Sobhani Y, Kazemi Z. Assessment of Ahwaz Women Opinions about the Methods for Persuading People Participation in Solid Wastes Project. J Women Civil 2011; 2(6) :107-115 (In Persian).

3. Esmi N, Mehrabi Tavana A, Omrani Gh, Karimi Zarchi A K, Khoobdel M, Fallah F, et al. Scrutinizing the status of solid waste collection and exclusion in the military unite climbing mount Sabalan (North West Of Iran) 2004. J Army Univ Med Sci 2004; 5(2):289-293 (In Persian).

4. Ainia MS, Fakhru'l-Razib A, Lada S M, Hashima AH. Practices, attitudes and motives for domestic waste recycling. Int J Sust Dev World 2010; 9(3): 232-238.

5. Oskamp S, Harrington MJ, Edwards TC, Sherwood DL, Okuda SM, Swanson DC. Factors influencing household recycling behavior. Environ Behav 1991;23(4) :494-519.

6. Darby L, Obara L. Household recycling behaviour and attitudes towards the disposal of small electrical and electronic equipment. Resources Conservat Recycl 2005; 44(1): 17-35.

7. Barr S, Ford N J ,Gilg A W. Attitudes towards Recycling Household Waste in Exeter, Devon: Quantitative and qualitative approaches. Int J Environ Sustain Develop 2003 ;8(4): 407-421.

8. Teo M, Loosemore M. A theory of waste behaviour in the construction industry. Construction Manag Econ 2001; 19(7): 741-751.

9. Corral-Verdugo V. Situational and personal determinants of waste control practices in northern Mexico: a study of reuse and recycling behaviors. Resources Conservat Recycl 2003; 39(3): 265–281.

10. Tchobanoglous G. Solid Waste Engineeing and Management Issues. McGraw Hill LTD. Tokyo, 1997; 11:251-196.

11. Abduli M A, Samieifard R, Jalili Ghazi Zade, M. Rural Solid Waste Management .Int J Environ Res 2008; 3(5):536-41. (In Persian).

12. Lundiea S, Gregory M, Petersa b. Life cycle assessment of food waste management options. J Clean Prod 2005;13(3): 275–286.

13. Sigmanb K, Palmera H, Margaret W. The Cost of Reducing Municipal Solid Waste. J Environ Econ Manag 1997; 33(2): 128–150.

14. Songsore J. The Political Economy of Household Environmental Management: Gender, Environment and Epidemiology in the Greater Accra Metropolitan Area. World Development 1998; 26(3): 395–412.

15. Dijkemaa G PJ, Reuterb M A , Verhoefc E V. A new paradigm for waste management. Waste Manage 2000; 20(8): 633–638.

16. Cherubinia F, Bargiglib S, Ulgiatic S. Life cycle assessment (LCA) of waste management strategies: Landfilling, sorting plant and incineration. Energy 2009; 34(12) : 2116–2123.

17. Bovea M D, Ibáñez-Forés V , Gallardo A , Colomer-Mendoza F J, Environmental assessment of alternative municipal solid waste management strategies. A Spanish case study. Waste Manage 2010; 30(11) : 2383–2395.

18. Shakir Khatibi M, Khalili naji F, Azari A , Asghari A R , Harati H, Jahed B , Rajabi A. Check the status of domestic waste separation at source and its relation to knowledge, attitudes and practices of the inhabitants of Tabriz. 16 th National Conference Environmental Health .1-3 oct 2013;Tabrize – Iran:346. (In Persian).

19. Asghari A , Ahmadi F. Tabrizi citizen knowledge about recycling. 16 th National Conference Environmental Health .1-3 oct 2013;Tabrize – Iran:329. (In Persian).

20. Kheradpisheh Z, Mkhtari M , Madani A H, Dyndarlv K, Ghaffari H, Alipour V . The knowledge, attitude and behavior of the citizens of Bandar Abbas on the solid waste management. 16 th National Conference Environmental Health .1-3 oct 2013;Tabrize – Iran:317 (In Persian).

21. Dhqani , Abedi , Shamsuddin . Knowledge, attitude and practice of students in relation to recycling, solid waste, Shiraz University of Medical Sciences in 2012 . 16 th National Conference Environmental Health .1-3 oct 2013;Tabrize – Iran:316. (In Persian).

22. Taghipour H, Mohammad Moradi M R, S. Nemati Mansour S, Asadi M, Khodaei F, Mardanghahi B. Development special software for management of generated wastes in gas distribution companies -case study East Azerbaijan Gas Company. 16 th National Conference Environmental Health .1-3 oct 2013;Tabrize – Iran:54. (In Persian).

23. Le B T, Nguyen T, Adkins S. Damage caused by Merremia eberhardtii and Merremia boisiana to biodiversity of Da Nang City, Vietnam. Pakistan J Weed Sci Res 18. Special Issue;(2012): 895-905.

24. Chaofeng S, Xiaogang T, Yang G, Meiting J, Qiang X. Development and Application of a New Grey Dynamic Hierarchy Analysis System (GDHAS) for Evaluating Urban Ecological Security. Int J Environ Res Public Health 2013;10: 2084-2108.

[Downloaded from jehe.abzums.ac.ir on 2026-02-04]

[DOI: 10.18869/acadpub.jehe.4.2.139]

25. Zhanga N, Williamsa ID, Kempa S, Smithb NF. Greening academia: Developing sustainable waste management at Higher Education Institutions. Waste Manage 2011; 31(7): 1606–1616.

26. Davies T, Cahill S. Environmental implications of the tourism industry: Resources for the Future Washington, DC; 2000.

27. Chaofeng S, Xiaogang T, Yang G, Meiting J, Qiang X. Development and Application of a New Grey Dynamic Hierarchy Analysis System (GDHAS) for Evaluating Urban Ecological Security. Int J Environ Res Public Health 2013; 10:2084-2108.

[Downloaded from jehe.abzums.ac.ir on 2026-02-04]

[DOI: 10.18869/acadpub.jehe.4.2.139]

Assess Knowledge, Attitudes and Practices of Solid Waste Management in Taghbostan Mountain Climbers from Kermanshah City in 2014

Seyyed Alireza Mosavi[1], Narjes Ozeiri[2*]

[1] PhD of Environmental Health Engineering, Assistant professor of School of Public Health, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran
2 M.Sc. Student of Environmental Health Eng, School of Public Health, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran

(E-mail: onarjes@ymail.com)

Received: 8 Nov 2016 ; Accepted: 18 Feb 2017

ABSTRACT

Background: The performance of Cultural programs with environmental aims needs to check the status of knowledge, attitude and practice of community towards the subject as is desired, which one of those programs is solid waste management programs in the mountainous areas as
a general duty. In the meantime, Mountaineers play role in the environmental cultural activities
This study aimed to determine the level of knowledge, attitude and practice of people
Methods: This study was a cross-sectional study of knowledge, attitude and behavior towards the management of solid waste in the mountain climbers of Kermanshah Taqbstan in 2014. Based on random sampling of 385 questionnaires were distributed among mountain climbers Taqbstan. The results of this study have been analyzed based on a statistical approach; ANOVA, by using SPPS version 16
Results: The results show an insignificant relationship between job and gender with awareness and performance. However, the age as a main variable has a significant relation with the knowledge but has an insignificant relation with attitude and performance. The results of correlation studies of education level with the knowledge and practice with p equal to 0.045 is statistically significant
Conclusions: Solid Waste Management mountain climbers' education level is the most influential parameter. So that people with higher education have better performance. On the other hand, suffer climbers aged 20 to 40 and higher had better awareness about the Solid Waste Management. The results of this study should be noted that in any job can be diligent in protecting the mountain environment and includes a certain occupational group not be affected

Keyword: Solid Waste Management, Mount Taqbostan, Knowledge, Attitude, Practice

[Downloaded from jehe.abzums.ac.ir on 2026-02-04]

[DOI: 10.18869/acadpub.jehe.4.2.139]